

STRESZCZENIE

Niniejsza rozprawa doktorska podejmuje temat *Wybór szkoły ponadpodstawowej o profilu zawodowym z perspektywy absolwentów*, który stanowi istotne zagadnienie w dziedzinie nauk społecznych na kierunku pedagogika.

Głównym celem pracy było zbadanie czynników wyboru szkoły średniej o profilu zawodowym z perspektywy absolwentów. Praca wpisuje się w aktualne kierunki badań i potrzeby praktyki zawodowej, stanowiąc odpowiedź na rosnące zapotrzebowanie na zrozumienie procesów decyzyjnych młodzieży, diagnozowanie skuteczności doradztwa zawodowego, powiązania edukacji zawodowej z rynkiem pracy oraz wpieranie polityki edukacyjnej.

W ramach badań przeprowadzono szczegółową analizę czynników oddziałujących na wybór szkoły ponadpodstawowej o profilu zawodowym z perspektywy absolwentów. Zastosowano metody ilościowe (kwestionariusz ankiety) oraz jakościowe (wywiady z nauczycielami). Przeprowadzone badania miały charakter paradygmatu pozytywistycznego i zostały zrealizowane w okresie kwiecień – maj 2024 roku.

Zgromadzony materiał badawczy objął 129 uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych o profilu zawodowym, które znajdowały się w Poznaniu, co pozwoliło na wyciągnięcie wniosków o wysokim poziomie uogólnienia. Wyniki analiz wykazały, że uczniowie podejmowali decyzję o wyborze szkoły ponadpodstawowej o profilu zawodowym kierując się opinią innych osób. Badania pokazały, że istnieje duży problem z poziomem zasobu wiedzy wśród młodych ludzi na temat możliwości oferowanych przez system edukacji w Polsce oraz na temat wybieranych przez nich zawodów. W trakcie badań wyszło, że obecnie doradztwo zawodowe nie cieszy się popularnością wśród uczniów, co głównie jest skutkiem niskiego poziomu jego prowadzenia w szkołach podstawowych. Pozytywnym zjawiskiem było to, że większość badanych posiadała chociaż częściową wiedzę na temat planu kształcenia. Jeżeli chodzi o same czynniki, które badani wskazywali jako najistotniejsze przy wyborze szkoły ponadpodstawowej o profilu zawodowym, to dominowały zainteresowania zawodowe (blisko 59%), perspektywy rozwoju zawodowego (ok. 50%) oraz perspektywa wysokich zarobków (prawie 39%).

Znaczenie przeprowadzonych badań przejawia się zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym. Z jednej strony praca wzbogaca istniejący dorobek naukowy w zakresie pedagogiki, z drugiej zaś – stanowi potencjalną podstawę do opracowania nowych standardów

stosowanych przy rekrutacji do szkół ponadpodstawowych o profilu zawodowym oraz poprawy metod promowania tychże szkół.

Podsumowując, niniejsza rozprawa dostarcza istotnych przesłanek dla pedagogów, psychologów, nauczycieli, pozwalając na bardziej świadome i skuteczne podejmowanie decyzji w zakresie promowania szkół ponadpodstawowych o profilu zawodowym. Jednocześnie wskazuje na potrzebę kontynuacji badań w kierunku czynników oddziałujących na wybór danej placówki edukacyjnej na dowolnym poziomie edukacji, co może przyczynić się do dalszego rozwoju omawianej dziedziny.

Słowa kluczowe: Kształcenie zawodowe, determinanty wyboru szkoły średniej, absolwent, pojęcie roli, Koncepcja Trzeciej fali, Technopol, pragmatyzm, teoria racjonalnego wyboru